

1 Avdragsvägledning för tvärvillkor 2019

1.1 Användningsområde för vägledningen

Denna vägledning ska underlätta för er på länsstyrelsen att göra enhetliga bedömningar när en lantbrukares stödbelopp ska minskas till följd av konstaterade överträdelser av tvärvillkor. Den är också till för att ni ska få en förklaring av hur Jorden beräknar tvärvillkorsavdragen.

Innehåll

1	Avdragsvägledning för tvärvillkor 2019	1
1.1	Användningsområde för vägledningen.....	1
1.2	Avgränsningar.....	2
1.3	Allmänna förutsättningar för tvärvillkoren.....	2
1.4	Nyckelbegrepp.....	3
1.5	Grundprinciper kring ansvar.....	3
1.6	Grundprinciper för överträdelse	4
1.6.1	Så här bestämmer Jorden en minskning	4
2	Mindre överträdelser enligt varningssystemet	6
2.1	Det här är en Mindre överträdelse	6
2.2	Dokumentation i kontrollprotokoll och checklistor.....	7
2.2.1	Kontrollanten måste gradera även Mindre överträdelser.	7
2.3	Kriterier för Mindre överträdelser	7
2.4	Kommunicering och uppföljning.....	8
2.5	Kategori 1: Mindre överträdelse som kan åtgärdas inom viss tid	8
2.5.1	Länsstyrelsen bestämmer när överträdelsen ska vara åtgärdad.....	8
2.5.2	När en Mindre överträdelse inte leder till avdrag.....	9
2.5.3	När en Mindre överträdelse inte åtgärdats	9
2.6	Kategori 2: Mindre överträdelse som inte går att åtgärda	9
3	Avsiktlig överträdelse.....	10
3.1	Så här ska länsstyrelsen redovisa en avsiktlig överträdelse.....	10
4	Upprepning av överträdelse.....	11

4.1	Upprepad överträdelse som automatiskt blir avsiktlig överträdelse (förvärvad avsiktlighet).....	12
5	Gradering av överträdelser i samband med identifiering och registrering av djur.....	13
5.1	Stalljournaler.....	13
5.1.1	Bedömningsvärde vid brister i journalföringen (SMR 6, 7 och 8).....	14
5.2	Märkning av djur	15
5.2.1	Om ett djur har tappat det ena öronmärket eller båda öronmärkena	15
5.2.2	Bedömningsvärde vid brister i märkningen av nötkreatur (SMR 7), får och get (SMR 8).....	16
5.2.3	Bedömningsvärde vid brister i märkningen av gris (SMR 6)	17
5.3	Rapportering till CDB (SMR 7)	17
5.3.1	Bedömningsvärde vid brister i CDB-rapporteringen	18
5.4	Sen rapportering till CDB (SMR 7).....	18
	På de här webbplatserna kan du hitta mer information.	21

1.2 Avgränsningar

Den främsta målgruppen för denna vägledning är länsstyrelsens jordbrukarstödshandläggare och beslutsfattare. Vägledningen är inriktad på vad som ska hända när överträdelser har konstaterats, inte på hur själva tvärvillkoren eller kontrollrutinerna är utformade.

1.3 Allmänna förutsättningar för tvärvillkoren

Tvärvillkoren består av två typer som lantbrukarna måste beakta för att få fullt stöd, verksamhetskrav och normer. Verksamhetskraven består av EU-direktiv och EU-förordningar. Normerna (god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden) fastställs av medlemsstaten. Verksamhetskrav och normer listas i bilaga II till förordning (EU) nr 1306/2013.¹ Gemensamt för verksamhetskrav och normer är att den enskilda lantbrukaren drabbas av minskning av stödbeloppen i det fall kontrollmyndigheten konstaterar en överträdelse. Ifall de nationella reglerna är strängare än EU-nivån, är det EU-nivån som gäller för bedömningen av om det är en överträdelse av tvärvillkoren eller inte. Exempelvis kan den svenska implementeringen av ett direktiv vara mer långtgående än vad som krävs för att uppnå målet och syfte med direktivet.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 av den 17 december 2013 om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 352/78, (EG) nr 165/94, (EG) nr 2799/98, (EG) nr 814/2000, (EG) nr 1290/2005 och (EG) nr 485/2008

Vägledningens beräkningsprinciper baseras på artikel 99 förordning (EU) nr 1306/2013, artikel 38-40 förordning (EU) nr 640/2014² samt artikel 73-75 förordning (EU) nr 809/2014³ och beräknas automatiskt i Jorden baserat på indata som kontrollanten registrerat i Atlas eller i DSK. Utifrån registrerade kontrollresultat räknar systemet fram en procentsats för minskning av stödbeloppet i de fall lantbrukaren har överträtt tvärvillkoren. Länsstyrelsen har inte möjlighet att justera den slutliga totala procentsatsen som Jorden räknar ut automatiskt.

1.4 Nyckelbegrepp

- **Rättsområde** – det tvärvillkorsområde som rättsakten tillhör. Områdena är: *1. miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd, 2. folkhälsa, djurhälsa och växtskydd* samt *3. djurskydd*. Från och med 2015 utgör inte normerna ett eget område längre utan ingår i området *miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd*.
- **Rättsakt** – aktuell EU-lagstiftning, exempelvis nitratdirektiv (SMR 1), habitatdirektiv (SMR 3) med flera. Det finns svensk lagstiftning kopplad till de flesta rättsakter. Den svenska lagstiftningen blir då i tvärvillkorssammanhang en del av begreppet rättsakt. Den svenska lagstiftningen som fastställer normer utgör också rättsakter. I Atlas motsvarar varje rättsakt en kontrollform.
- **Bedömningsvärde** – den siffra (heltalen 1, 2 eller 3) som länsstyrelserna graderar överträdelsens allvar, omfattning och varaktighet till. Generellt gäller att bedömningsvärdet 1 motsvarar 1 procent beloppsminskning, 2 motsvarar 3 procent och 3 motsvarar 5 procent.

1.5 Grundprinciper kring ansvar

Om det finns indikationer som tyder på att det är någon annan än stödsökanden som är ansvarig och att de konstaterade överträdelserna inte ingår i stödsökandens jordbruksverksamhet så får kontrollanten göra en individuell bedömning av ansvaret. Det kan till exempel vara så att stödsökanden äger djuren, men de är inhysta hos någon annan. Här får den offentliga lagstiftningen, den sektoriella lagstiftningen, avgöra vem som är tvärvillkorsansvarig för en viss överträdelse. Gällande tvärvillkoren för djurskydd kan det vara den som ansvarar för den dagliga skötseln, medan om det gäller smittspårning är det i regel den som är registrerad djurhållare på produktionsplatsen.

I annat fall kan länsstyrelsen utgå ifrån att det är stödsökanden som är tvärvillkorsansvarig för överträdelser som konstateras på gården. Länsstyrelsen ska alltså kunna utgå ifrån att det är stödmottagaren som är ansvarig för att exempelvis marken som hen söker och får stöd för uppfyller tvärvillkoren. Detsamma gäller tillsynen och skötseln av de djur som finns på gården.

² Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014 av den 11 mars 2014 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller det integrerade administrations- och kontrollsystemet och villkor för avslag på eller indragning av betalningar samt administrativa sanktioner som gäller för direktstöd, landsbygdsutvecklingsstöd och tvärvillkor

³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014 av den 17 juli 2014 om regler för tillämpningen av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 vad gäller det integrerade administrations- och kontrollsystemet, landsbygdsutvecklingsåtgärder och tvärvillkor

Om länsstyrelsen utgår ifrån att stödmottagaren är tvärvillkorsansvarig men stödmottagaren anser att det är fel, får stödmottagaren ange detta som en synpunkt på kontrollrapporten och därefter är det upp till länsstyrelsen att bedöma om det verkar rimligt att överträdelsen faller utanför stödsökandens jordbruksverksamhet eller om det är fråga om försök till att kringgå tvärvillkorsansvaret. Det kan röra sig om en konstruerad företagsuppdelning.

1.6 Grundprinciper för överträdelse

Jorden räknar överträdelser av flera rättsakter som en enda om rättsakterna hör till samma rättsområde.⁴ Vid överträdelser av flera rättsområden beaktar Jorden varje överträdelse för sig och adderar dem.⁵

Vid första tillfället överträdelsen konstateras sätter Jorden minskningen av stödbeloppet till högst 5 procent. Detta innebär att om en lantbrukare har överträdelser inom fågeldirektivet och nitratdirektivet (båda direktiven faller under rättsområde miljö) betraktas detta som en enda överträdelse vid beräkningen av en beloppsminskning. Om lantbrukaren däremot bryter mot djurmärkningsreglerna (rättsområde folkhälsa, djurhälsa och växtskydd) och nitratdirektivet (miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd) summeras minskningen för respektive rättsområde. Minskningen av stödbeloppet sätts dock till högst 5 procent vid första tillfället oavsett om det finns överträdelser inom ett eller flera rättsområden.

1.6.1 Så här bestämmer Jorden en minskning

Utgångspunkten för att fastställa minskning är att kontrollanten gör en bedömning av överträdelsen utifrån kriterierna allvar, omfattning och varaktighet samt anger ett bedömningsvärde på 1, 2 eller 3 för respektive kriterium. Jorden avgör sedan vilken effekt varje överträdelse ska få på stödet genom att omvandla det genomsnittliga bedömningsvärdet per överträdelse till en procentsats för beloppsminskning. I de fall något av kriterierna inte är aktuellt använder Jorden endast det faktiskt noterade antalet bedömningsvärden i genomsnittsberäkningen. Om det genomsnittliga värdet hamnar på 1,50 eller 2,50 avrundar Jorden det genomsnittliga bedömningsvärdet nedåt till närmaste heltal (se exempel nedan).

⁴ Artikel 73.2 förordning (EU) nr 809/2014.

⁵ Artikel 74.1 förordning (EU) nr 809/2014.

Tabell 1. Exempel på beräkning av genomsnittligt bedömningsvärde per överträdelse inom en rättsakt. En rättsakt kan innehålla flera kontrollpunkter.

Eftersom alla överträdelser har begåtts inom samma rättsakt och därmed även samma rättsområde ska de betraktas som en enda överträdelse. Det totala bedömningsvärdet för rättsakten blir då det högsta värdet (1,67), det vill säga 2, vilket motsvarar en beloppsminskning på 3 procent.

Kontrollpunkt		Bedömningsvärde	Sammanvägd bedömning
1	Allvar	2	2 $([2 + 1 + 2] / 3 = 1,67)$
	Omfattning	1	
	Varaktighet	2	
2	Allvar	1	1 $([1 + 1 + 2] / 3 = 1,33)$
	Omfattning	1	
	Varaktighet	2	
3	Allvar	2	1 $([2 + 1] / 2 = 1,50)$
	Omfattning	1	
	Varaktighet	Ej aktuellt	

Tabell 2. Exempel på minskning vid flera överträdelser inom samma rättsområde. Eftersom alla överträdelser har begåtts inom samma rättsområde blir det totala bedömningsvärdet för området det högsta värdet, det vill säga 2. Detta trots att lantbrukaren i exemplet har ytterligare överträdelser. Varje rättsområde kan innehålla flera rättsakter och en rättsakt kan innehålla flera kontrollpunkter.

Område	Rättsakt	Kontrollpunkt 1	Kontrollpunkt 2	Kontrollpunkt 3	Minskning
Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Fågel		1		1 %
	Nitrat	2	1	1	3 %
Total minskning					3 %

Tabell 3. Exempel på minskning vid flera överträdelser inom flera rättsområden. När flera överträdelser berör olika rättsområden adderas minskningen. I detta fall begränsas dock avdraget till 5 procent första gången.

Område	Rättsakt	Kontrollpunkt 1	Kontrollpunkt 2	Kontrollpunkt 3	Minskning
Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Fågel		2		3 %
	Nitrat	1	1	1	(1 %)
Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd	Identifiering & registrering nöt			1	1 %
Djurskydd	Kalv	2			3 %
Total minskning					5 % (7 %)

2 Mindre överträdelser enligt varningssystemet

Från och med 2015 har det som tidigare kallats Mindre överträdelse, ersatts av varningssystemet.⁶ I praktiken skiljer sig tillvägagångssättet inte mycket från tidigare. Därför har vi valt att även fortsättningsvis kalla detta för Mindre överträdelse. En viktig skillnad är dock att det från och med 2015 inte finns något krav på att följa upp ifall en Mindre överträdelse är åtgärdad. Det innebär att det inte finns något krav på att åka ut till lantbrukaren för en uppföljande kontroll, men om det skulle bli aktuellt med en efterföljande kontroll av någon annan anledning är rekommendationen att överträdelserna kontrolleras för att avgöra om den är åtgärdad.

Detta avsnitt innehåller exempel på överträdelser som Jordbruksverket anser vara så kallade Mindre överträdelser enligt varningssystemet. Det utesluter inte att det kan finnas ytterligare exempel på Mindre överträdelser.

2.1 Det här är en Mindre överträdelse

En Mindre överträdelse är en överträdelse som med hänsyn till dess allvar, omfattning och varaktighet är så liten att ingen minskning av lantbrukarens stödbelopp behöver ske. För att lantbrukaren ska slippa avdrag på stöden måste länsstyrelsen meddela lantbrukaren om (varna lantbrukaren för) den Mindre överträdelserna. Sedan ska lantbrukaren, om möjligt, åtgärda den inom den tidsfrist som länsstyrelsen bestämmer.

Överträdelser som utgör en direkt folk- eller djurhälsorisk får **inte** betraktas som en Mindre överträdelse.

⁶ Artikel 99.2 förordning (EU) nr 1306/2013 samt artikel 39.3 förordning (EU) 640/2014.

2.2 Dokumentation i kontrollprotokoll och checklistor

I bedömningsdelen av kontrollprotokoll och checklistor ska kontrollanten markera med Ja eller Nej om en tvärvillkorsöverträdelse bedöms som Mindre överträdelse eller inte. Samma förfarande gäller oavsett om lantbrukaren har en eller flera Mindre överträdelser inom samma eller flera rättsområden.

2.2.1 Kontrollanten måste gradera även Mindre överträdelser.

Även om överträdelsen bedöms som mindre måste kontrollanten gradera den med bedömningsvärden på vanligt sätt. Normalt sett är endast bedömningsvärde 1 relevant för annars är det normalt sett inte heller rimligt att betrakta det som en Mindre överträdelse. Graderingen behövs för att överträdelsen ska få genomslag på stöden om det visar sig att lantbrukaren inte utnyttjar möjligheten att rätta till den brist som kontrollanten har konstaterat.

I kontrollinstruktionens bedömningsmatriser finns det en kolumn med kriterier för Mindre överträdelser för en del tvärvillkor. Överträdelser av den graden bör i normalfallet ges bedömningsvärde 1, i kombination med ett kryss för Ja vid Mindre överträdelse.

2.3 Kriterier för Mindre överträdelser

En överträdelse kan betraktas som mindre endast om kontrollanten vid kontrolltillfället bedömer att

- A. kontrollanten vid kontrolltillfället bedömer att överträdelsen inte utgör en direkt risk för människors eller djurs hälsa, och
- B. kontrollanten vid kontrolltillfället bedömer att överträdelsen med hänsyn till dess begränsade allvar, omfattning och varaktighet inte ska leda till avdrag i vederbörligen motiverade fall, och
- C. kontrollanten vid kontrolltillfället bedömer att överträdelsen generellt sett inte leder till högre avdrag än 1 procent vid användning av ordinarie bedömningsvägledning och
- D. lantbrukaren inte utnyttjar undantaget för mindre överträdelse för samma överträdelse mer än en gång under en treårsperiod.

Punkt A. innebär att begreppet Mindre överträdelse inte ska användas till exempel när lantbrukaren har hanterat farliga ämnen på ett sätt som gjort att livsmedel eller foder direkt riskerat att bli hälsovådligt eller när djur har fått så lite eller dåligt foder att deras hälsa har utsatts för direkt risk.

Punkt B. innebär att överträdelsen ska ha utgjort en så liten risk med hänsyn till målet för den bestämmelse som har överträtts att det framstår som rimligt att helt avstå från avdrag på lantbrukarens stödbelopp.

Punkt C. innebär att det genomsnittliga bedömningsvärdet för allvar, omfattning och varaktighet i normalfallet får vara högst 1,5 eftersom högre genomsnitt än så leder till mer än 1 procent avdrag. Kombinationer av bedömningsvärden som kan vara aktuella är därmed:

- Tre 1:or eller två 1:or och en 2:a i fall när alla tre kriterierna bedöms, till exempel för djurskydd.
- Två 1:or eller en 1 och en 2:a i fall där två av kriterierna bedöms, till exempel för flertalet sen rapportering till CDB.
- En 1:a i fall där endast ett av kriterierna bedöms, som till exempel märkning, journalföring och rapportering till CDB samt flera av normerna.

Punkt D. innebär att om lantbrukaren redan har haft en överträdelse som har bedömts som en Mindre Överträdelse inom en treårsperiod (inklusive innevarande kalenderår) får kontrollanten inte sätta Mindre överträdelse igen. Detta gäller endast för samma kontrollpunkt och syftet är att det inte ska gå att sätta i system att tillfälligt åtgärda en överträdelse för att sedan återställa överträdelsen igen efter kontroll.

2.4 Kommunikering och uppföljning

Det finns två kategorier av Mindre överträdelser, de som kan åtgärdas och de inte går att åtgärda. Länsstyrelsen ska på lämpligt sätt uppmana lantbrukaren att upphöra med de Mindre överträdelserna och i möjligaste mån åtgärda dem. Exempel på kommuniceringstexter finns i mallen för Meddelande av kontrollresultat för tvärvillkorskontroll.

Om lantbrukaren har både mindre och ”normala” överträdelser kommer det att bli avdrag på stöden även om lantbrukaren väljer att snabbt åtgärda de Mindre överträdelserna. Det kan ändå finnas ett intresse för lantbrukaren att få chans att åtgärda de Mindre överträdelser som kan åtgärdas, eftersom det i så fall inte räknas som upprepning om länsstyrelsen senare inom en treårsperiod konstaterar samma överträdelser igen.

2.5 Kategori 1: Mindre överträdelse som kan åtgärdas inom viss tid

För att en konstaterad överträdelse ska höra hemma i denna kategori ska den utöver kriterierna ovan även bedömas som möjlig att åtgärda inom rimlig tid.

Exempel på överträdelser som bör betraktas som mindre i kategori 1:

- En otillåten påverkan i ett Natura 2000-område omfattar mindre än 10 kvadratmeter eller 5 procent av området och är möjlig att åtgärda snabbt.
- Foder till idisslare innehåller fiskmjöl, men inget tyder på att det fodret har använts.

2.5.1 Länsstyrelsen bestämmer när överträdelsen ska vara åtgärdad

Länsstyrelsen bestämmer när överträdelsen ska vara åtgärdad. Tidsfristen ska alltid registreras i Atlas och får enligt EU-bestämmelserna inte sättas senare än vid utgången av påföljande år. Alltså, för överträdelser som konstateras 2016 måste åtgärdandet vara utfört senast vid utgången av 2017. De flesta små brister är lätt åtgärdade och normalt sett är det bra för både lantbrukarna och myndigheterna att ärendena får ett snabbt avslut. Om inte leveranstider eller andra skäl som lantbrukaren själv har svårt att påverka motiverar något annat rekommenderar Jordbruksverket att länsstyrelserna ger lantbrukaren en tidsfrist på tre veckor räknat från när länsstyrelsen skickar ut meddelandet om att Mindre överträdelser har konstaterats.

2.5.2 När en Mindre överträdelse inte leder till avdrag

Om länsstyrelsen åker ut på en kontroll eller på annat sätt konstaterar att lantbrukaren har åtgärdat den Mindre överträdelsen ska överträdelsen inte ligga till grund för beräkningen av tvärvillkorsavdrag på stöden.

Det finns inget EU-rättsligt krav på att göra någon uppföljande kontroll av ifall den Mindre överträdelsen har åtgärdats eller inte. Undantaget är om länsstyrelsen ger lantbrukaren möjlighet att själv komma in med någon typ av dokumentation för att styrka att överträdelsen är åtgärdad. Om myndigheten inte gör någon efterföljande eller uppföljande kontroll, under en period av max tre på varandra följande kalenderår räknat från och med det år då den Mindre överträdelsen konstaterades, ska ingen minskning göras. Överträdelsen förfaller därmed och lantbrukaren ”slipper undan” oavsett om lantbrukaren faktiskt har åtgärdat överträdelsen eller inte. Alltså, för överträdelser som konstateras 2016 måste den efterföljande eller uppföljande kontrollen vara utförd senast vid utgången av 2019.

Dokumentation som begärs in kan röra sig om läsbar dokumentation eller bilder som kan jämföras med kontrollantens foton av hur det såg ut vid kontrolltillfället. Då måste länsstyrelsen bedöma om överträdelsen är åtgärdad utan att åka ut på kontroll. Då lantbrukaren har fått en möjlighet att visa att överträdelsen är åtgärdad är det också rimligt att länsstyrelsen tar hänsyn till detta.

2.5.3 När en Mindre överträdelse inte åtgärdats

Om länsstyrelsen åker ut på en uppföljande eller efterföljande kontroll efter att tidsfristen har gått ut och konstaterar att lantbrukaren inte åtgärdat den Mindre överträdelsen ska överträdelsen ligga till grund för beräkningen av tvärvillkorsavdrag på stöden. Detsamma gäller om tidsfristen går ut utan att lantbrukaren har kommit in med dokumentation som länsstyrelsen begärt. Om detta konstaterats ska länsstyrelsen registrera i Atlas att den Mindre överträdelsen inte är åtgärdad genom att markera nej vid frågan ”Har lantbrukaren åtgärdat överträdelsen?” och ange datumet för konstaterandet.

Överträdelsen hanteras sedan automatiskt i Jorden vid beräkning av tvärvillkorsavdrag. Avdraget kommer att baseras på det genomsnittliga bedömningsvärde som redan finns registrerat för den första Mindre överträdelsen. Om Jordbruksverket redan har betalat ut stöd fattar länsstyrelsen ett nytt utbetalningsbeslut och gör om beräkningen av avdraget och eventuellt kräver tillbaka 1 procent av lantbrukarens stödbelopp. Länsstyrelsen får inte stoppa en utbetalning eller fatta tvärvillkorsbeslut i de fall icke färdigutredda tvärvillkorskontroller är det enda som återstår före utbetalningsbeslut i ett stödärende. Om utredningen senare visar att avdrag ska göras får det bli i form av återkrav.

2.6 Kategori 2: Mindre överträdelse som inte går att åtgärda

En konstaterad överträdelse i denna kategori är en försummelse som det är för sent att rätta till men som ändå är liten enligt kriterierna ovan. Exempel på överträdelse som bör kunna betraktas som mindre, men som inte går att åtgärda i denna kategori:

- Växtskyddsmedel har använts i för hög dos, men dosen har överskridit den tillåtna med högst 10 procent.
- Halm har bränts på åkermark efter skörd, men den areal som påverkats av halmbränningen är högst 0,10 hektar.

Den skyldighet som lantbrukaren har att vidta åtgärder enligt varningssystemet anses uppfylld genom att lantbrukaren inte upprepar samma överträdelse i framtiden. Detta ska meddelas lantbrukaren tillsammans med information om just de regler som lantbrukaren har överträtt, samt att detta jordbruksföretag kan komma att ges en högre vikt i kommande års riskanalys för det aktuella tvärvillkoret. Observera att överträdelsen fortfarande inte får utgöra en direkt folk- eller djurhälsorisk. Om den gör det betraktas den som en vanlig överträdelse som alltid leder till avdrag.

3 Avsiktig överträdelse

Så länge länsstyrelsens bedömning är att överträdelsen beror på en försummelse blir minskningen av stödbeloppet högst 5 procent första gången.⁷ Om länsstyrelsen däremot bedömer en överträdelse som avsiktig sätter Jorden minskningen av stödbeloppet som allmän regel till 20 procent, men avdraget kan justeras mellan 15 och 100 procent⁸ Begreppet avsiktighet bör användas endast i samband med grova överträdelser som generellt föranlett det genomsnittliga bedömningsvärdet 3 och undvikas om inte länsstyrelsen kan styrka att lantbrukaren haft för avsikt att

1. erhålla fullt stöd utan att försöka följa tvärvillkoren eller
2. genom aktiva åtgärder åstadkomma den skada för miljö, hälsa eller djurskydd som orsakats av överträdelsen.

Exempel på punkt 1 kan vara att lantbrukaren systematiskt inte märker djur som ska vara märkta.

Exempel på punkt 2 kan vara att lantbrukaren spridit gödsel på en betydande areal vid en tidpunkt som inte är tillåten. Även om kommunen meddelat lantbrukaren att inte sprida gödsel på just den marken vid den tidpunkten.

Om länsstyrelsen konstaterar en avsiktig överträdelse av extrem karaktär när det gäller allvar, omfattning och varaktighet ska lantbrukaren, utöver vad som anges ovan, dessutom uteslutas från samtliga stöd under det följande kalenderåret.⁹

3.1 Så här ska länsstyrelsen redovisa en avsiktig överträdelse

I de fall kontrollanten bedömer att en överträdelse är avsiktig ska kontrollanten markera Ja vid ”Avsiktighet bör utredas” i kontrollprotokollet och IT-systemet, i annat fall Nej. Kontrollanten beskriver överträdelsen i checklistan som vanligt. Under 2019 är planen att kontrollantens motivering till att avsiktighet ska utredas ska visas i Jorden för handläggaren, men i dagsläget visas den inte och därför ska motiveringen även sparas i Kundakt. Länsstyrelsen får sedan i samband med handläggning av

⁷ Artikel 99.2 förordning (EU) nr 1306/2013.

⁸ Artikel 40 förordning (EU) nr 640/2014.

⁹ Artikel 75 förordning (EU) nr 809/2014.

tvärvillkorsärendet ta ställning till om man anser att dokumentationen från kontrollen på ett rättssäkert sätt styrker att lantbrukaren avsiktligt har överträtt tvärvillkoret i fråga. Om det inte gör det så måste svaret på kontrollpunkten ”Avsiktlighet bör utredas” ändras till Nej i tvärärendet Jorden.

4 Upprepning av överträdelse

Det är en upprepad överträdelse om kontrollmyndigheten upptäcker att en lantbrukare inte uppfyller ett visst verksamhetskrav eller norm flera gånger under en löpande treårsperiod (kalenderårsvis). Bedömningen görs kontrollpunkt för kontrollpunkt eller, när det gäller SMR 6-8, kravgrupp för kravgrupp. För att det ska kunna bli en upprepning måste lantbrukaren ha blivit kommunicerad om den överträdelse som sedan upprepas. Lantbrukaren ska alltså haft en rimlig chans att förstå att hen har gjort fel första gången innan det betraktas som en upprepning när hen gör fel nästa gång.

I samband med att en överträdelse registreras sker en automatisk kontroll i Jorden som kontrollerar om en likadan överträdelse registrerats under föregående två kalenderår och för att överträdelsen i så fall ska hanteras som en upprepning.

Exempel: Om överträdelse på samma kontrollpunkt har konstaterats i november 2014 och i mars 2015 utgör överträdelsen 2015 en upprepning, förutsatt att lantbrukaren har uppmärksammats på den föregående överträdelsen och har haft möjlighet att åtgärda den.

Upprepning kan uppstå under ett och samma kalenderår, om det sker flera tvärvillkorskontroller samma år.

Exempel: Om överträdelse på samma kontrollpunkt konstateras i mars och november 2015 är det upprepning i stödsammanhang, förutsatt att lantbrukaren har uppmärksammats på den föregående överträdelsen och har haft möjlighet att åtgärda den.

Effekten av upprepad överträdelse är vid första upprepningen att Jorden drar av tre gånger så stor andel av lantbrukarens stödbelopp som följer av det innevarande årets sammanvägda bedömning av den upprepade överträdelsen. Vid ytterligare upprepning multipliceras den avdragsprocent som fastställdes vid närmast föregående upprepning med tre.¹⁰

Exempel: Om överträdelse på samma kontrollpunkt har konstaterats 2012, 2013 och 2015 utgör överträdelsen 2015 en upprepning för stödår 2015, förutsatt att lantbrukaren har uppmärksammats på den föregående överträdelsen och har haft möjlighet att åtgärda den. Att det är en upprepning kan vi se eftersom överträdelsen konstaterats flera gånger under en löpande treårsperiod, senast 2013. Första upprepningen var 2013. Överträdelsen 2015 är alltså en ytterligare upprepning. Därmed ska 2013 års avdragsprocent multipliceras med 3 för att få fram avdragsprocenten för 2015.

En överträdelse inom ett verksamhetskrav där överträdelsen klassades som Mindre överträdelse, men som konstaterades åtgärdad och därför inte ledde till avdrag på stöden första gången, räknas inte som upprepning. Beräkning av upprepning påbörjas alltså endast

¹⁰ Artikel 39.4 första stycket förordning (EU) nr 640/2014.

om avdraget tidigare varit minst 1 procent och på samma kontrollpunkt. Om det har konstaterats att en Mindre överträdelse inte har åtgärdats i tid och det inte har gått mer än tre på varandra följande kalenderår räknat från och med det år då den Mindre överträdelsen konstaterades, räknas det som en upprepad överträdelse.

4.1 Upprepad överträdelse som automatiskt blir avsiktlig överträdelse (förvärvad avsiktlighet)

Vid ytterligare upprepning multipliceras den avdragsprocent som fastställdes vid närmast föregående upprepning med tre. Dock finns en begränsning vid 15 procent.¹¹ När den gränsen har uppnåtts informeras lantbrukaren via beslutsbrevet om att ytterligare upprepning av samma överträdelse kommer att betraktas som en avsiktlig överträdelse. Detta kan i förlängningen leda till att lantbrukaren utesluts från stödsystemen både innevarande och nästföljande år. Om ytterligare upprepning konstateras efter att gränsen 15 procent har uppnåtts multiplicerar Jorden med tre utan någon övre gräns.

Exempel: En lantbrukare missar att sköta CDB-rapporteringen av sina nötkreatur på rätt sätt år efter år. 2014, första året, fastställde länsstyrelsen avdraget till 3 procent. Vid kontroll 2015 konstaterar kontrollanten att läget har försämrats så att det nu motsvarar 5 procent avdrag. Eftersom det är första upprepningen blir resultatet 3×5 procent = 15 procent, samt att länsstyrelsen varnar lantbrukaren om att eventuell ny upprepning kommer att betraktas som avsiktlig överträdelse.

När fel återigen konstateras år 2016 bortser Jorden från begränsningsregeln på 15 procent. Avdraget år 2016 blir därför 3×15 procent = 45 procent.

Tabell 4. Exempel vid upprepning inom olika rättsområden. Vid upprepningar inom samma rättsområde där den första överträdelsen inträffade olika år adderas avvikelserna (se tabell 4). Dock finns begränsning på max 15 % avdrag.

År	Område	Rättsakt	Minskning per överträdelse	Upprepning	Minskning
År N-2	Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd	Identifiering & registrering nöt	1%		
	Total minskning N-2				1%
År N-1	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Fågel	3%		
	Total minskning N-1				3%
År N	Folkhälsa, djurhälsa och växtskydd	Identifiering & registrering nöt	1%	1	(3*1%) 3%
	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Fågel	3%	1	(3*3%) 9%

¹¹ Artikel 39.4 andra stycket förordning (EU) nr 640/2014.

	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Nitrat	3%		3%
	Total minskning N				15%

Tabell 5 Exempel vid upprepning inom samma rättsområde. Vid upprepningar inom samma rättsområde där avvikelserna inträffar samma år betraktas överträdelsen som en avvikelse. Andra avvikelser (ej upprepningar) som inträffar ska adderas.

År	Område	Rättsakt	Minskning per överträdelse	Upprepning	Minskning
År N-1	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Fågel	1%		
	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Nitrat	3%		
	Total minskning N-1				3%
År N	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Fågel	1%	1	(3*1) 3%
	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Nitrat	3%	1	(3*3) 9%
	Miljö, klimatförändring, god jordbrukshävd	Grundvatten	3%		3%
	Total minskning N				12%

5 Gradering av överträdelser i samband med identifiering och registrering av djur

För flertalet tvärvillkor finns bedömningsvägledningarna i kontrollinstruktionerna. Som förklaring för gradering av överträdelser avseende identifiering och registrering av djur sätts bedömningsvärden enligt följande.

5.1 Stalljournaler

Systemet sätter automatiskt bedömningsvärde 0 om lantbrukaren saknar godkänd stalljournal för ett djurslag där bestämmelserna kräver en sådan, men där lantbrukaren på annat vis journalför uppgifter så att smittspårningen ändå kan säkerställas.

Utgångspunkten för bedömningsvärde i övriga fall av överträdelser är antalet djur som finns i besättningen. En sammanvägd bedömning av överträdelsens omfattning beräknas utifrån det antal djur som inte är införda i journalen i förhållande till antalet djur i besättningen.

Om lantbrukaren rapporterar till CDB via CDB-Internet eller genom en annan elektronisk inkanal (t.ex. genom en godkänd elektronisk stalljournal) finns det ett undantag som innebär att lantbrukaren inte behöver föra någon stalljournal. I dessa fall ska alla uppgifter istället vara rapporterade till CDB. För en lantbrukare som rapporterar till CDB på detta sätt och utnyttjar undantaget bortfaller komponenten stalljournal varför du, i dessa fall, inte behöver göra någon kontroll av denna.

5.1.1 Bedömningsvärde vid brister i journalföringen (SMR 6, 7 och 8)

1	1 djur eller högst 3 % av antalet djur i besättningen är ej journalförda
2	2-6 djur eller >3-30 % -"-
3	>6 djur eller > 30 % -"-

$$\text{Avvikelsen} = \frac{\text{Ej journalförda djur} + \text{ej utförda ur journalen}}{\text{Djur i besättningen} + \text{ej utförda ur journalen}}$$

Jorden hämtar antalet ej utförda djur ur journalen när det gäller CDB-kontroller, men inte för får, getter och gris. För dessa djurslag innebär "Ej journalförda djur" i formeln att både djur som saknas i journalen och djur som inte är utförda ur journalen för får/get och gris.

Exempel: 10 djur i besättningen
1 djur ej journalfört

$$1/10 = 10 \% \Rightarrow \text{bedömningsvärde 1 (1 djur)}$$

Exempel: 150 djur i besättningen
8 djur ej journalförda

$$8/150 = 5,33 \% \Rightarrow \text{bedömningsvärde 2 (> 3 \% av antalet djur i besättningen)}$$

Exempel: 14 djur i besättningen
4 djur ej journalförda
3 djur ej utförda ur stalljournalen

$$(4+3)/(14+3) = 7/17 = 41,18 \% \Rightarrow \text{bedömningsvärde 3 (>6 djur och > 30 \%)}$$

5.2 Märkning av djur

Bedömningsvärdet blir 0 i Jorden om följande grundförutsättningar är uppfyllda hos den enskilda lantbrukaren, och det ändå förekommer djur som har tappat sina öronmärken:

- Stalljournalföring och rapportering till CDB respektive får- och getregistret är i god ordning, med inga eller mycket få brister. Det specifika djuret som tappat öronmärke ska återfinnas i journal och CDB, för får eller get eller gris räcker det med rapportering på gruppnivå.
- Märkningen av djuren är generellt god, inget tyder på att lantbrukaren systematiskt åsidosätter märkningsbestämmelserna.
- Djur som har tappat sitt ena eller båda öronmärkena är tydligt och säkert identifierbart via exempelvis kvarvarande öronmärke, transpondermärkning kopplad till system för datautfodring och eller mjölkningsrobot eller uteslutningsmetod baserad på märkningen, journalföringen och /eller CDB-rapporteringen av detta eller övriga djur i besättningen.
- Lantbrukaren har beredskap för att snabbt kunna rätta till uppkomna märkningsbrister. Det kan exempelvis vara att ha beställt ersättningsmärken eller att lantbrukaren beställer öronmärken senast första vardagen efter kontroll för djur märkta med en bricka. I de fall djuret saknar båda öronmärkena måste länsstyrelsen försäkra sig om att lantbrukaren har beställt nya öronbrickor senast innan föransmälan av länsstyrelsens märkningskontroll. Länsstyrelsen ska informera lantbrukaren att beställning av brickor måste göras senast första vardagen efter kontroll, för att i vissa fall slippa avvikelser.

5.2.1 Om ett djur har tappat det ena öronmärket eller båda öronmärkena

Omärkta

Utgångspunkten är att djur som ska ha två öronmärken, men där djuret har tappat båda märkena, ska ge ett beloppsavdrag. Om de grundläggande kriterierna för öronmärkning ovan är uppfyllda och allt tyder på att djuret har varit märkt på rätt sätt, kommer inget avdrag göras när det gäller ett djur. I så fall ska ersättningsbrickor ha beställts till djuret innan kontrollen påbörjats eller innan föransmälan av kontroll så kommer detta djur inte ligga till grund för tvärvillkorsavdrag rörande märkning.

Halvmärkta

Djur som enligt bestämmelserna ska ha två öronmärken och där allt tyder på att de har varit märkta på rätt sätt men tappat det ena öronmärket ska inte orsaka beloppsavdrag i tvärvillkorssammanhang, om de inte bedöms vara systematisk. För dessa djur måste märken beställas senast första vardagen efter kontroll.

Högst 10 procent av besättningen får ha tappat en bricka, för att slippa sanktion, förutom i besättningar under 20 djur då andra regler gäller. För besättningar på 1-9 djur är det ok med ett djur med en bricka. För besättningar med 11-19 djur är det ok med två djur med en bricka. I dessa fall måste länsstyrelsen via IT-systemet Regina försäkra sig om att lantbrukaren senast första vardagen efter länsstyrelsens märkningskontroll har beställt nya öronbrickor. Jorden kommer automatiskt ta hänsyn till dessa regler för mindre besättningar så kontrollresultatet ska registreras i Atlas på samma sätt oavsett besättningens storlek när det gäller nötkreatur.

Om det är mindre än 10 procent av besättningen som har en bricka kan det ändå betraktas som systematiskt. Exempelvis kan det vara en lantbrukare som aldrig märker sina djur i båda öronen innan de uppnått en viss ålder. Då ska detta markeras i kontrollresultatet vid kontrollpunkten ”Är djur som ska vara märkta med två brickor systematiskt märkta med en bricka?”. Kontrollpunkten har ingen betydelse om det är mer 10 procent, då betraktas det som systematiskt ändå.

5.2.2 *Bedömningsvärde vid brister i märkningen av nötkreatur (SMR 7), får och get (SMR 8)*

1	1 djur omärkt	
2	2-4 djur eller högst 20 % omärkta djur av antalet djur i besättningen	
3	>4 djur eller	>20 % -"-

Exempel: 10 djur i besättningen
1 djur ej märkt

$1/10 = 10,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 1 (1 djur)

Exempel: 10 djur i besättningen
3 djur ej märkta

$3/10 = 30,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 2 (3 djur)

Exempel: 150 djur i besättningen
33 djur ej märkta

$33/150 = 22,0\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 3 (>20 % omärkta djur av antalet djur i besättningen)

5.2.3 Bedömningsvärde vid brister i märkningen av gris (SMR 6)

1	1-6 djur eller högst 10 % omärkta djur av antalet djur i besättningen
2	7-8 djur -"- 20 % -"-
3	> 8 djur eller >20 % -"-

Exempel: 20 djur i besättningen
1 djur ej märkta

$1/20 = 5,0\%$ => bedömningsvärde 1 (1 djur)

Exempel: 150 djur i besättningen
22 djur ej märkta

$22/150 = 14,66\%$ => bedömningsvärde 2 (>10 % omärkta djur av antalet djur i besättningen)

Exempel: 150 djur i besättningen
33 djur ej märkta

$33/150 = 22,0\%$ => bedömningsvärde 3 (>20 % omärkta djur av antalet djur i besättningen)

5.3 Rapportering till CDB (SMR 7)

Detta krav gäller enbart nötkreatur.

En sammanvägd bedömning av överträdelens allvar beräknas utifrån det antal djur som inte är korrekt rapporterade i förhållande till antalet djur i besättningen plus antalet "övertaliga djur". Därvid summeras antalet överträdelser från följande tre grupper.

Händelser för följande fall ska vara rapporterade till CDB senast dagen före föranmälan av kontroll eller, då det gäller nyare händelser, inom föreskriven rapporteringstid.

1. Om ett djur kommit in i besättningen för mer än 10 dagar sedan ska det vara ankomstregistrerat hos CDB eller husdjursföreningen senast dagen innan föranmälan av kontrollen.
2. För en kalv som är mer än 30 dagar gammal ska födelse rapporteringen vara ankomstregistrerad hos CDB eller husdjursföreningen senast dagen innan föranmälan av kontrollen.
3. Om ett djur inte finns i besättningen sedan mer än 10 dagar sedan ska det vara ankomstregistrerat hos CDB eller husdjursföreningen senast dagen innan föranmälan av kontrollen. Du ska kalla den här gruppen för övertaliga.

5.3.1 Bedömningsvärde vid brister i CDB-rapporteringen

1	1 djur eller högst 3 % avvikelse	
2	2-6 djur - ”-“	>3-30 % -”-
3	>6 djur eller	>30 % -”-

Avvikelsen = $\frac{\text{Ej inrapporterade djur} + \text{ej utrapporterade}}{\text{Djur i besättningen} + \text{ej utrapporterade}}$

Exempel: 10 djur i besättningen

1 djur ej inrapporterade

0 djur ej utrapporterade

$(1+0)/(10+0) = 1/10 = 10\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 1 (1 djur)

Exempel: 150 djur i besättningen

4 djur ej inrapporterade

4 djur ej utrapporterade

$(4+4)/(150+4) = 8/154 = 5,19\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 2 (>3 % avvikelse)

Exempel: 10 djur i besättningen

4 djur ej inrapporterade

3 djur ej utrapporterade

$(4+3)/(10+3) = 7/13 = 53,85\% \Rightarrow$ bedömningsvärde 3 (>6 djur)

5.4 Sen rapportering till CDB (SMR 7)

Detta är en administrativ kontroll som utförs på samtliga kontrollföretag (CDB) under kontrollåret. Kontrollen avser perioden 1 januari fram till kontrolldatum (eller föransmälansdatum om det finns) för CDB-kontrollen i fält för året. Om fler CDB-kontroller görs under året förlängs kontrollintervallet till datum för den senaste CDB-kontrollen.

Jorden kontrollerar automatiskt alla händelser från CDB och skapar ett ärende om det finns sena rapporteringar, ”Tvär – rapportering i rätt tid”. I och med detta, kommer kontrollanten att få bedöma allvar enligt matrisen nedan, samt mindre överträdelser och avsiktlighet. Systemet sätter ett värde på omfattning baserat på andelen sena rapporteringar samt ett värde på varaktighet baserat på hur många dagar sent den senaste händelsen var rapporterad.

Om lantbrukaren inte har några sena rapporteringar, kommer inget ärende ”Tvär – rapportering i rätt tid” att skapas i Jorden.

Om lantbrukaren har rapporterat in- eller uthändelser till CDB senare än 7 dagar (10 dagar om lantbrukaren använder blankett) efter händelsen, ska tvärvillkorsavdrag beräknas enligt följande:

	1	2	3
Allvar	Sen rapportering, men äventyrar inte smittspårningen.	Sen rapportering äventyrar smittspårningen genom att den systematiskt görs sent. Ett exempel på detta kan vara att lantbrukaren rapporterar den siste varje månad.	Sen rapportering äventyrar smittspårningen genom att den systematiskt görs sent. Dessutom äventyras smittspårningen ytterligare genom att det till exempel finns en officiellt utbruten smitta i samma zon, eller att lantbrukaren har fått anvisningar om skärpt hantering för att motverka utbrott/spridning. Detta omfattar även förflytningsförbud.
Omfattning	Mindre än 60% och/eller högst 4 av de rapporteringar till CDB som utgör tvärvillkor är sena.	60-80% och minst 5 av de rapporteringar till CDB som utgör tvärvillkor är sena.	Mer än 80% och minst 5 av rapporteringarna till CDB som utgör tvärvillkor är sena.
Varaktighet	Den eller de rapporteringar som är mest sena är högst 21 dagar sena.	Den eller de rapporteringar som är mest sena är högst 22-31 dagar sena.	Den eller de rapporteringar som är mest sena är mer än 31 dagar sena.

Sen rapportering är en överträdelse som generellt inte utgör en direkt risk för människors eller djurs hälsa. Därför kan den betraktas som en Mindre överträdelse enligt Varningssystemet under förutsättning att det genomsnittliga bedömningsvärdet inte överstiger 1,5. I dessa fall hör sen rapportering till kategorin Mindre överträdelser som inte går att åtgärda (Kategori 2 under avsnittet om Mindre överträdelser enligt varningssystemet). Den skyldighet som lantbrukaren har att vidta åtgärder enligt varningssystemet ska istället anses uppfylld genom att lantbrukaren inte upprepar samma överträdelse igen. Det är viktigt att lantbrukaren är medveten om konsekvenserna av att upprepa överträdelser i framtiden. Därför ska detta meddelas lantbrukaren. Om överträdelser konstateras igen inom tre kalenderår, betraktas den första överträdelser som inte åtgärdad, varpå avdrag ska göras retroaktivt för denna. Dessutom ska överträdelser som konstaterats igen betraktas som en upprepad överträdelse.

Som uppföljning kan detta jordbruksföretag ges en högre vikt i kommande års riskanalys för det aktuella tvärvillkoret.

Denna vägledning har beslutats av avdelningschef Patrik Alenfelt. I ärendets slutliga handläggning har även Kristin Friberg deltagit. Sofia Andreassen har varit föredragande.

Patrik Alenfelt
Avdelningschef

Sofia Andreassen

På de här webbplatserna kan du hitta mer information.

www.jordbruksverket.se

- Information om tvärvillkor finns både under ”Stöd” och ”Tillsyn”.
- Författningar, föreskrifter om direktstöd (SJVFS 2014:41)

www.riksdagen.se

- Förordningen (2014:1101) om EU:s direktstöd för jordbrukare

<http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Här kan man via menyvalet ”Enkel sökning” hitta mycket av EU:s lagstiftning, bland annat

- europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013 som bland annat handlar om grunderna för tvärvillkor,
- kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014 som innehåller närmare bestämmelser om beräkningen av tvärvillkorsavdrag,
- kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014 som innehåller bestämmelser om beräkningen av tvärvillkorsavdrag samt kontroller.

www.miljohusesyn.nu

- Miljöhusesyn 2019 kan skrivas ut eller användas som e-tjänst.